Molenlanden

Raadsinformatiebrief (GEHEIM)

Onderwerp	:	Verwerking wensen en bedenkingen/reflectie gemeenteraden en start onderhandelingen met Chemours
Zaaknummer	:	1199965
Datum	:	16 januari 2024
Portefeuille	:	Wethouder Jan Lock
Behandelend ambtenaar	:	Paul Platen

Beste leden van de raad van Molenlanden,

1. Inleiding

Na het in de rechtszaak Gemeenten versus Chemours Netherlands B.V. door de rechtbank Rotterdam gewezen tussenvonnis van 27 september 2023 heeft Chemours contact gezocht met de gemeenten Dordrecht, Papendrecht, Sliedrecht en Molenlanden (hierna: de gemeenten) om gezamenlijk de gevolgen van dit vonnis te duiden. Het vonnis stelde de gemeenten in het gelijk, in die zin dat de uitstoot van PFOA in de periode 1 juli 1984 tot 1 maart 1998 door de rechtbank als onrechtmatig jegens gemeenten is beoordeeld. Los hiervan oordeelde de rechter dat Chemours aansprakelijk is voor het vervuilen van de gemeentelijke gronden en verantwoordelijk is voor het saneren of compenseren van de schade.

Als vervolg hierop heeft Chemours, na verkennende gesprekken met de vier gemeenten, een plan van aanpak opgesteld (17 november 2023, bijlage 1).
In overleg met drie andere betrokken gemeenten is door ons een eerste reactie geformuleerd op dit plan van aanpak. Deze reactie is voorgelegd aan uw raad (en de andere drie raden) voor wensen en bedenkingen dan wel een reflectie.
Nu de wensen en bedenkingen dan wel een reflectie van de raden bekend zijn, hebben wij onze definitieve reactie kunnen formuleren over het plan van aanpak. Dit wordt dan ook de inzet van de vier gemeenten in de onderhandelingen met Chemours.

Als deze onderhandelingen leiden tot bindende afspraken, op te nemen in één of meerdere concept-vaststellingsovereenkomsten, dan leggen wij deze opnieuw aan uw raad voor alvorens (een) vaststellingsovereenkomst(en) te sluiten. Indien het concept-onderhandelresultaat grotendeels overeenkomt met de eerste reactie van de colleges en waarover in geen van de raden ingrijpende wensen en bedenkingen over zijn geuit, kan worden volstaan met een raadsinformatiebrief. Wij zijn van mening dat dit het verloop van de onderhandelingen bespoedigt en daarmee de maatregelen die in het belang van onze

Gemeente Molenlanden • Postbus 5 • 2970 AA Bleskensgraaf
www.molenlanden.nl • info@molenlanden.nl • 088 75 15 000

inwoners kunnen worden genomen. Indien het resultaat echter sterk afwijkt van de eerste reactie, dan zou opnieuw een wensen- en bedenkingenprocedure gevolgd kunnen worden. Op dat moment zullen wij ook een voorstel aan u voorleggen omtrent (het opheffen van) de geheimhouding op de stukken die in november/december 2023 in dit kader aan u zijn voorgelegd.

In deze brief leest u op welke wijze uw wensen en bedenkingen dan wel reflectie met betrekking tot de eerste reactie van ons college op het plan van aanpak zijn verwerkt in een definitieve reactie. Ook geven wij u met deze brief informatie over de start van het onderhandelproces.

In dit proces maken we fase 1 (moestuinen en zwemplas Merwelanden) al concreet. [redacted]

Wij leggen geheimhouding op deze raadsinformatiebrief en de bij deze brief behorende bijlagen op grond van artikel 87 Gemeentewet in samenhang met artikel 5.1, lid 2 subs b, f en i Wet open overheid. Verderop in deze brief geven wij hier een toelichting op.

2. Wensen en bedenkingen/reflectie uit vier gemeenteraden met betrekking tot eerste reactie colleges.

Samenvattend zijn de volgende wensen en bedenkingen dan wel reflectie geuit in de vier raden, die nog niet in de eerste reactie/inzet van het college waren verwoord. De raad van Molenlanden heeft geen wensen en bedenkingen geuit.

- Speeltuinen dienen ook te worden gesaneerd. (Sliedrecht, Dordrecht).
- Compensatie van eerder gemaakte saneringskosten indien in het verleden op eigen initiatief sanering van de moestuin heeft plaatsgevonden (Sliedrecht).
- Ook privé-tuinen moeten worden gesaneerd (Dordrecht, Papendrecht).

[redacted]

- In gesprek gaan met de raad over rol raad, betrokkenheid inwoners, maatschappelijke aspecten (Dordrecht).

Gemeente Molenlanden • Postbus 5 • 2970 AA Bleskensgraaf
www.molenlanden.nl • info@molenlanden.nl • 088 75 15 000

[redacted]

Daarnaast zijn er wensen en bedenkingen geuit en opmerkingen gemaakt over (het opheffen van) de geheimhouding op de stukken.

Tenslotte is er in een aantal raden ingegaan op het plan van aanpak van Chemours zelf. De opmerkingen daarover onderstrepen de eerste reactie van de colleges.

3. Definitieve reactie colleges op plan van aanpak Chemours 17 november 2023

Met verwerking van de wensen en bedenkingen en reflectie van de raden luidt de definitieve reactie van de colleges als volgt:

Samenvattend: de voorgestelde interim-maatregelen bieden een basis voor verdere gesprekken maar dienen te worden uitgebreid en geconcretiseerd; [redacted]

Hieronder gaan wij in op [redacted], te weten de interim-maatregelen, [redacted]. Per onderdeel is weergegeven wat de definitieve reactie van ons college op het plan van aanpak is en waar aanscherping heeft plaatsgevonden op basis van de geuite wensen en bedenkingen dan wel reflectie bij de eerste reactie van het college op het plan van aanpak van Chemours.

Ad A. Interim-maatregelen

Gemeente Molenlanden • Postbus 5 • 2970 AA Bleskensgraaf
www.molenlanden.nl • info@molenlanden.nl • 088 75 15 000

Wij merken op dat ook zonder eindvonnis door Chemours verantwoordelijkheid is genomen door in ieder geval op korte termijn maatregelen te gaan treffen met betrekking tot de moestuinen gelegen in de zogenaamde ‘rode zone’ en het aanpakken van de zwemplas de Merwelanden.

1. *Moestuinen*

1.1 Gebied en technische aspecten

Chemours stelt voor de moestuinen, gemeentelijke en privé moestuinen, al dan niet in verenigingsverband, binnen een straal van 2 km rond de fabriek te saneren zonder voorafgaande monsterneming.
Op basis van vragen die wij hebben gesteld in het gesprek op 10 november heeft Chemours in het plan van aanpak van 17 november 2023 voorzien in sanering zonder monsterneming van álle moestuinen in de gehele rode zone.
De colleges achten dit goede stappen, maar willen op basis van een deskundigenoordeel een onafhankelijk oordeel vormen over de technische aspecten verbonden aan de sanering van moestuinen, zoals de wijze van saneren, de diepte van de sanering, kwaliteit van de grond, het vervangen van grond in kweekkassen en bij fruitbomen, en dergelijke. Ook het Bevoegd Gezag terzake (Wet Bodembescherming, Wbb) dient hierbij te worden betrokken.

Chemours stelt voor aan de grenzen van de rode zone, waar onduidelijkheid bestaat of de het gebied binnen de rode zone valt, door het nemen van monsters te bepalen of daar aanwezige moestuinen aangepakt moeten worden.
Dit vinden de colleges te beperkt. Monsterneming zal moeten plaatsvinden in een ruimere cirkel rond de rode zone, zo mogelijk in het hele gele gebied op de kaart.

1.2 Vergoeden kosten

Chemours stelt voor de om de werkelijke kosten te vergoeden van het aanpakken van moestuinen (gemeentelijke en privé, al dan niet in verenigingsverband). De colleges stemmen hiermee in onder voorwaarde dat ook plant- en overig materiaal, dat verloren gaat bij sanering, vergoed wordt tegen de werkelijke kosten.
Voor de individuele privé moestuinen stelt Chemours voor een vergoeding voor sanering te geven tegen een m2-prijs met een nader te bepalen maximumbedrag. Daar gaan wij niet mee akkoord.
De colleges zetten in op het compenseren van de werkelijk gemaakte kosten voor sanering, inclusief een vergoeding van plant- en overig materiaal dat verloren gaat bij de sanering.

1.3 Slootwater

Met betrekking tot slootwater of water uit een put dat wordt gebruikt voor irrigatie van moestuinen wordt door Chemours voorgesteld binnen de 2 km zone uit te gaan van een grenswaarde van 0,33 µg/l voor PFOA. Dit conform de waarde die door onderzoeksbureau Arcadis wordt aangehouden in haar rapport “PFAS in grond en water moestuinen Dordrecht, Papendrecht, Sliedrecht en Molenlanden”. Chemours stelt voor te voorzien in irrigatiewater door bijvoorbeeld een regenwatertank te plaatsen of een aansluiting op de openbare watervoorziening.
Wij kunnen hiermee instemmen. De colleges vinden echter dat de door Chemours voorgestelde maatregelen ten aanzien van het slootwater binnen de 2 km zone, ook

Gemeente Molenlanden • Postbus 5 • 2970 AA Bleskensgraaf
www.molenlanden.nl • info@molenlanden.nl • 088 75 15 000

genomen moeten worden in de rode zone buiten de 2 km, indien de waarde van 0,33 µg/l wordt overschreden. Als dat laatste het geval is, vinden de colleges het nodig dat op korte termijn onderzoek wordt gedaan naar de oorzaak daarvan. De colleges zijn van mening dat vervolgens bepaald moet worden wat op langere termijn nodig is om die oorzaak weg te nemen.

1.4 Uitvoering
Chemours stelt voor om voor de uitvoering van de maatregelen een team te vormen waar de gemeenten en Chemours deel van uitmaken. Dit vinden de colleges te beperkt. Wij willen met Chemours tot overeenstemming komen over het instellen van een door Chemours te bekostigen projectteam, dat de sanering voorbereidt, coördineert en uitvoert, inclusief communicatie met inwoners.

1.5 Planning sanering moestuinen c.a.
Voor wat betreft de planning is het belangrijk dat zo snel mogelijk wordt gestart met de aanpak van moestuinen binnen de 2 km zone rond de fabriek. Dit gebeurt in de vorm van een pilot, die informatie en mogelijk leerpunten oplevert voor de volgende fase. Vervolgens kan de rest van de rode zone worden aangepakt, en kan gestart worden met monsterneming op de grens van de rode zone en daarbuiten. Het Bevoegd Gezag dient in te stemmen met de maatregelen.

1.6 Zwemplas Merwelanden
Het plan van aanpak is gericht op de doelstelling de zwemwaterkwaliteit van de plas aan te pakken om beperkingen voor het zwemmen als gevolg van gehalte PFOA of HFDO-DA (GenX) weg te nemen. De colleges onderschrijven deze doelstelling, maar vinden dat in het plan van aanpak ontbreekt dat door Chemours het uiterste gedaan wordt om voor komend zwemseizoen de beperkingen voor het zwemmen in de Merwelanden op te heffen.
De colleges kunnen instemmen met het voorstel van Chemours om op de korte termijn het waterschap Hollandse Delta te vragen data met betrekking tot de kwaliteit van het water van de plas beschikbaar te stellen aan Chemours, zodat vervolgens kan worden bezien of er een nadere monsterneming noodzakelijk is en hoe deze vormgegeven zou moeten worden.

Aanscherping naar aanleiding van de ingediende wensen en bedenkingen is niet van toepassing.

Ad B. Fonds
[redacted]

Gemeente Molenlanden • Postbus 5 • 2970 AA Bleskensgraaf
www.molenlanden.nl • info@molenlanden.nl • 088 75 15 000

[redacted]

Ad C. Schriftelijke vastlegging

[redacted]

Definitieve reactie verwoord in brief aan Chemours

Bovenstaande reactie is opgenomen in onze brief aan Chemours op het door hen ingediende plan van aanpak van 17 november 2023.

4. Start onderhandelingen

Het is gewenst om in januari 2024 te starten met de onderhandelingen met Chemours.

[redacted]

Gemeente Molenlanden • Postbus 5 • 2970 AA Bleskensgraaf
www.molenlanden.nl • info@molenlanden.nl • 088 75 15 000

[redacted] Om te beginnen dient overeenstemming te worden bereikt over de korte termijn maatregelen: de aanpak van de moestuinen en de zwemplas Merwelanden.

Ons college heeft – samen met de colleges van de andere drie gemeenten – mandaat gegeven aan een onderhandelteam om namens de vier gemeenten te komen tot overeenstemming met Chemours over de aanpak van fase 1: de moestuinen.

Het definitieve onderhandelresultaat voor fase 1 is onder voorbehoud van de goedkeuring van ons college, inclusief een wensen en bedenkingenprocedure voor de raden als er sprake is van ingrijpende gevolgen ten opzichte van de inzet van de colleges, zoals geformuleerd in onze definitieve reactie.

Onze verwachting is om de onderhandelingen voor fase 1 te kunnen afronden in het eerste kwartaal 2024, resulterend in een vaststellingsovereenkomst over fase 1.

[redacted]

5. Risico's

Hierboven is beschreven wat de inzet is van ons college (en de colleges van de drie overige gemeenten) in de vervolggesprekken met Chemours.
Niet te voorspellen valt of deze inzet daadwerkelijk wordt omgezet in resultaat.
Belangrijk is om te onderkennen dat de uitspraak van de rechter van 27 september 2023 toeziet op de gemeentelijke eigendommen. [redacted]
Voor veel maatregelen uit het plan van aanpak is inzet nodig van bijvoorbeeld extern deskundigen zoals projectleiders, communicatieadviseurs en aannemers. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt is het vinden van geschikte deskundigen een uitdaging.
Voor de sanering van de moestuinen is geschikte grond nodig. Het is nog onzeker of deze in grote hoeveelheden verkrijgbaar is. Het afvoeren van de vervuilde grond is een even zo groot risico. Mogelijk dient voor beide vraagstukken uitgeweken te worden naar het buitenland. Daarom is de inzet om te starten met een pilot, bijvoorbeeld met een aantal moestuincomplexen in de cirkel < 2 km rond de fabriek en hier lessen uit te trekken voor een vervolg.
Een apart uitvoeringsrisico is de toestemming van het bevoegd gezag voor de sanering. Dat zijn in dit geval de provincie (voor Molenlanden, Sliedrecht en Papendrecht) en de gemeente Dordrecht (voor Dordrecht, namens dezen de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid). Dit betekent dat gedurende het onderhandeltraject intensief contact nodig is met de bevoegde gezagen. Dit traject is al gestart.
Verder dient te worden vermeld dat er rekening gehouden moet worden met aanbestedingsvereisten.

Gemeente Molenlanden • Postbus 5 • 2970 AA Bleskensgraaf
www.molenlanden.nl • info@molenlanden.nl • 088 75 15 000

Voor een aantal maatregelen (denk aan Merwelanden) dienen (vervolg)metingen plaats te vinden. Dit kost tijd en heeft daarmee invloed op de snelheid waarmee acties kunnen worden uitgevoerd en resultaat kan worden bereikt.
Tijdens de onderhandelingen kan het nodig of wenselijk doelen bij te stellen zijn voor het te bereiken resultaat. Daarover vindt dan eerst overleg plaats met de vier betrokken portefeuillehouders.

6. Geheimhouding

Wij leggen geheimhouding op deze raadsinformatiebrief en de bij deze brief behorende bijlagen op grond van artikel 87 Gemeentewet in samenhang met artikel 5.1, lid 2 subs b, f en i Wet open overheid. Opheffing aan de orde kan zijn indien:

- Chemours aangeeft dat het plan van aanpak niet meer als vertrouwelijk (geheim) behoeft te worden beschouwd. Dit vraagt dus een expliciete uitspraak van de directie van Chemours, én
- De financiële belangen van de gemeenten, specifiek samenhangend met de onderhandelingspositie van de gemeenten en het (eind-)resultaat van de onderhandelingen, niet meer in het geding zijn, én
- Het goed functioneren van de colleges in het onderhandelingsproces en de uitvoering van het onderhandelingsresultaat niet (meer) 'onder druk staat of kan staan'.

Wij zijn van mening dat opheffing nu nog niet aan de orde kan zijn, omdat wij aan de start staan van onderhandelingen waarbij de financiële belangen van de gemeente en het onderhandelingsresultaat nog in het geding zijn dan wel onder druk staan. Ook heeft Chemours aangegeven dat de verstrekte informatie (plan van aanpak) als geheim moet worden behandeld.

In de raden zijn opmerkingen gemaakt over de geheimhouding. Opmerkingen die de colleges zich goed kunnen indenken. Naar aanleiding daarvan is de gedachte om uw raad een advies voor te leggen over het mogelijk opheffen van geheimhouding van de documenten, die aan u worden verstrekt in het raadsvoorstel of de brief aan uw raad over een concept-vaststellingsovereenkomst voor de moestuinen (en indien al opportuun voor de zwemplas.

Wij vertrouwen erop u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd over de verwerking van de geuite wensen en bedenkingen en de start van de onderhandelingen met Chemours.

Bijlage: plan van aanpak Chemours d.d. 17 november 2023 (geheim)

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van gemeente Molenlanden,
De secretaris, De burgemeester,

Gemeente Molenlanden • Postbus 5 • 2970 AA Bleskensgraaf
www.molenlanden.nl • info@molenlanden.nl • 088 75 15 000

Leon Anink

Theo Segers

Gemeente Molenlanden • Postbus 5 • 2970 AA Bleskensgraaf
www.molenlanden.nl • info@molenlanden.nl • 088 75 15 000